

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^Η

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Είναι **συλλαβική ή φωνηεντική** και τη συναντούμε στους παρελθοντικούς χρόνους των σύνθετων ρημάτων ανάμεσα στο προθετικό επίθημα (κυρίως από αρχαίες προθέσεις) και στο θέμα του ρήματος :

Ο μηχανικός **επέβλεψε** _προσωπικά την κατεδάφιση του σπιτιού
Για πόσο χρονικό διάστημα **επιβλέψατε** την τήρηση του προγράμματος ;

Η αύξηση αυτή παραμένει , εφόσον τονίζεται.

Τα πιθανά προθετικά επιθέματα είναι :

αμφι - , ανα- , αντι-, από-, δια-, εισ-, εκ- (εξ-) , εν- (εμ-, εγ-, ελ-) , επι-, κατα-, μετα-, παρα-, περι-, προ-, προσ- ,συν-, (συμ-, συγ-, συλ-, συρ-,συ-) , υπερ-, υπο- .

2. Εσωτερική συλλαβική αύξηση παίρνουν τα προθήματα που λήγουν σε φωνήεν και χάνουν το τελικό φωνήεν πριν από την αύξηση :
απορρίπτω – απέρριψα , επιβάλλω, επέβαλα .

Εξαιρούνται τα περι- και προ- που διατηρούν το φωνήεν : **περιπλέκω – περι έπλεξα**

3. Όμως, πολλά κοινά ρήματα (όχι λόγια) δεν παίρνουν αύξηση, ακόμη κι όταν τονίζεται : **καταλαβαίνω – κατάλαβα .**

4. Άλλα προθήματα που συνδυάζονται με ρήμα είναι : **κακο-, καλο-, ξανα-, παρα-, πολυ-**
Με τα ξανα- και παρα- η αύξηση είναι προαιρετική : ξαναέγραψα ή ξανάγραψα, παραέφαγα ή παράφαγα
ενώ με τα υπόλοιπα δεν υπάρχει : κακόμαθα

Η εσωτερική φωνηεντική αύξηση είναι υποχρεωτική στον Παρατατικό και Αόριστο του υπάρχω : **υπήρχα, υπήρξα**

Προσέξτε τον επόμενο πίνακα :

ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
αμφιβάλλω	αμφ έ βαλλα	αμφέβαλα	είχα αμφιβάλει
εκπέμπω (εκ +πέμπω)	εξέπεμπα	εξέπεμψα	είχα εκπέμψει
εμπνέω (εν+πνέω)	ενέπνεα (αλλά εμπνέατε)	ενέπνευσα (αλλά εμπνεύσαμε)	είχα εμπνεύσει
εγκρίνω εν+κρίνω)	ενέκρινα (αλλά εγκρίναμε)	ενέ κρινα	είχα εγκρίνει
συλλέγω (συν+ λέγω)	συνέλεγα	συνέλεξα (αλλά συλλέξαμε)	είχα συλλέξει
συρρέω (συν+ ρέω)	συνέρρεα	συνέρρευσα (αλλά συρρεύσαμε)	είχα συρρεύσει
συλλαμβάνω (συν + λαμβάνω)	συλλάμβανα	συνέλαβα	είχα συλλάβει
αποβάλλω	απ έβαλλα	απέβαλα	είχα αποβάλει

περιπλέκω	περιέπλεκα	περιέπλεξα	είχα περιπλέξει
-----------	------------	------------	-----------------

5. Προσοχή : η αύξηση διατηρείται μόνο στην οριστική . Στις άλλες εγκλίσεις χάνεται .

Π.χ. Προστακτική : Υπόγραψε εδώ, σε παρακαλώ . Διάγραψε όσα είπαμε πριν. Απόσυρε αμέσως αυτή την ανάρτηση .

Αλλά : Οριστική : Ο υπουργός υπέγραψε χθες το διάταγμα για τις συγχωνεύσεις σχολείων και διέγραψε τις προηγούμενες δηλώσεις του με τις οποίες το αρνούσαν κατηγορηματικά . Η κυβέρνηση απέσυρε το νομοσχέδιο μετά τις αντιδράσεις .

Βλ. και : Ν. Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου β. εκπ/κού, Ν. Γραμματική Α,Β,Γ Γυμνασίου, ΟΕΔΒ

ΑΣΚΗΣΗ

Συμπληρώστε τα κενά με το σωστό τύπο προσέχοντας το υποκείμενο του ρήματος :

1. Ο προϊστάμενος ----- (συντάσσω, Αόριστος) το έγγραφο διαμαρτυρίας και το ----- (παραδίδω, Αόριστος) στο αρμόδιο γραφείο .
2. Η Άλκη Ζέη ----- (εκδίδω, Αόριστος) πρόσφατα το τελευταίο αυτοβιογραφικό βιβλίο της . Μέχρι τώρα ----- (εκδίδω, Παρακείμενος) πάνω από 10 μυθιστορήματα για μικρούς και μεγάλους.
3. Μέχρι σήμερα ----- (απορρίπτω, Παρατατικός β'ενικό) τις προτάσεις μου για συνεργασία . Τι ----- (αλλάζω, Αόριστος, γ' ενικό) ξαφνικά και ----- (αποδέχομαι, Αόριστος, β'ενικό) τις απόψεις μου ;
4. Ο διευθυντής του σχολείου ----- (επιπλήττω, Αόριστος) χθες το τμήμα μας εξαιτίας κάποιων θερμοκέφαλων κατά τη διάρκεια της γιορτής . Μέχρι τώρα δεν μάς ----- (επιπλήττω, Υπερσυντέλικος) κανείς και για κανένα λόγο .
5. Οι γιατροί ----- (λέω, Αόριστος) ότι ο Πέτρος ----- (διαφεύγω, Αόριστος) τον κίνδυνο και σύντομα ----- (επανακάμπω , Μέλλοντας) κοντά μας .
6. ----- (διαλύω, Αόριστος, προστακτική, β' ενικό) επιτέλους αυτή την ανόητη παρέα που χαλάει τον κόσμο με τη φασαρία της !
7. ----- (αποβάλλω, Αόριστος, προστακτική, β' ενικό) λοιπόν πια αυτή την κακή συνήθεια να παίζεις παιχνίδια με τις ώρες στον υπολογιστή !
8. Ο αδελφός μου ----- (συγγράφω, Αόριστος) πρόσφατα τη διατριβή του .

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^Η- ΟΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΗΜΑΣΙΕΣ ΤΟΥΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Φανερώνει	Παραδείγματα
1. Το πραγματικό, το βέβαιο	Αύριο θα γράψουμε διαγώνισμα
2. Το δυνατό	Αν δεν πηγαίναμε εκδρομή, θα γράφαμε το διαγώνισμα
3. Το πιθανό	Δε βγήκαν ακόμα· θα γράφουν διαγώνισμα
4. Ευχή (να, ας, μακάρι να, είτε να + οριστική παρελθοντικού χρόνου)	Μακάρι να γράφαμε αύριο το διαγώνισμα. Ας ήταν εύκολα τα θέματα
5. Παράκληση	Δεν ξαναδιαβάσετε τις εγκλίσεις;

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Φανερώνει	Παραδείγματα
1. Το ενδεχόμενο	Ίσως και να γράψω καλά αύριο
2. Το επιθυμητό	Ας γράψω καλά αύριο στο διαγώνισμα και το βράδυ θα κεράσω τις φίλες μου
3. Προτροπή	Ας διαβάσετε επιτέλους λίγο παραπάνω!
4. Παραχώρηση	Εντάξει, ας παραλείψουμε την τελευταία ενότητα
5. Ευχή	Μακάρι να πάει όλη η τάξη καλά
6. Απορία	Τι να διαβάσουμε ;
7. Το πιθανό	Διαβάσουμε δεν διαβάσουμε , το διαγώνισμα θα το γράψουμε
8. Το δυνατό	Τότε να δεις τι βαθμό θα πάρω !
9. Προσταγή ή απαγόρευση	Μην ξαναέρθετε αδιάβαστοι!

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

Φανερώνει	παραδείγματα
1. Προσταγή	Αλλάξτε αμέσως θέσεις!
2. Απαγόρευση	Μην ενοχλείτε την ώρα του μαθήματος!
3. Παράκληση	Μαρία, βοήθησέ με στο καθάρισμα
4. Ευχή	Πήγαινε , παιδί μου, στο καλό
5. Προτροπή	Ανοίξτε τα βιβλία σας στη σελίδα 3

ΟΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥΣ

ΧΡΟΝΟΙ	ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ		
	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	διαβάζεις	να,ας διαβάζεις	διάβαζε
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	διάβαζες	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤ.	θα διαβάζεις	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ	θα διαβάσεις	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	διάβασες	να, ας διαβάσεις	διάβασε
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	έχεις διαβάσει	να, ας έχεις διαβάσει	-
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	είχες διαβάσει	-	-
ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	θα έχεις διαβάσει	-	-

1. Όλοι οι χρόνοι σε υποτακτική και προστακτική στις κύριες προτάσεις αναφέρονται στο μέλλον
2. Στις δευτερεύουσες προτάσεις όμως η υποτακτική και η προστακτική αναφέρονται σε ό,τι αναφέρεται και το ρήμα της κύριας πρότασης :
 - Μελετώ συστηματικά για να αποκτήσω τις απαραίτητες γνώσεις (μελετώ : παρόν, για να αποκτήσω : παρόν)
 - Μελετούσα συστηματικά για να αποκτήσω τις απαραίτητες γνώσεις (μελετούσα : παρελθόν, για να αποκτήσω : παρελθόν)
 - Θα μελετώ συστηματικά για να αποκτήσω τις απαραίτητες γνώσεις (θα μελετώ : μέλλον, για να αποκτήσω : μέλλον)

ΑΣΚΗΣΗ

1. Να γράψετε τη χρονική βαθμίδα, την έγκλιση και το ποιον της ενέργειας των ρημάτων που υπογραμμίζονται :

ΡΗΜΑ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ - ΕΓΚΛΙΣΗ	ΠΟΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
1. Διάβασε τα μαθήματά σου.		
2. Μην πετάτε τα σκουπίδια στο δρόμο.		
3. Θα επιχειρήσει να με διαβάλει.		
4. Θα μου απαντούσε, αν του είχα γράψει.		
5. Φωνάζει για να τον φοβηθούμε.		
6. Όταν έρθεις, εγώ θα έχω φύγει .		
7. Μας παρακάλεσε να της δείχνουμε εμπιστοσύνη		
8. Φοβάμαι μήπως δεν ξαναγυρίσεις .		
9. Είχε συνέλθει όταν φτάσαμε .		

ΕΝΟΤΗΤΑ – ΟΙ ΦΩΝΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΖΥΓΙΕΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

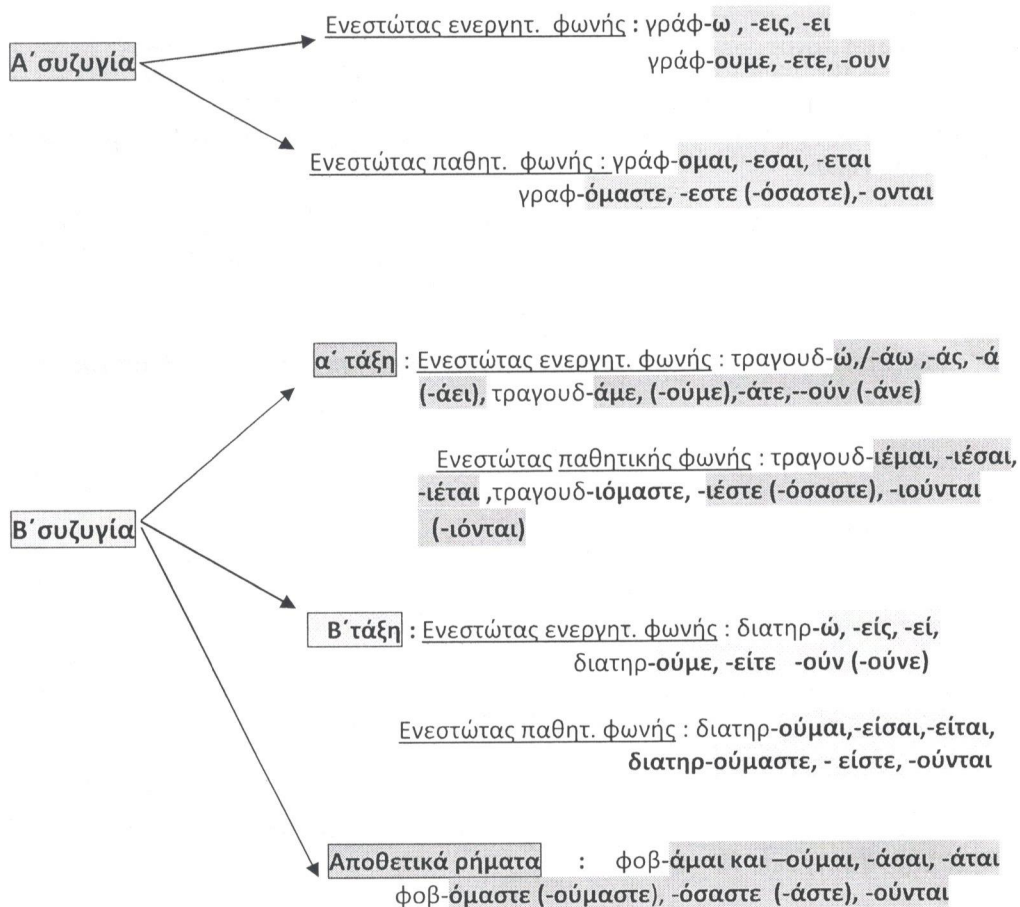
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ
Κατάληξη -ω : τρέχω, φροντίζω, αμείβω, τιμώ • Κάποια ρήματα έχουν μόνο ενεργητική φωνή : κρυώνω , τρέχω	Κατάληξη -μαι : αμείβομαι, κρύβομαι, θεωρούμαι, λυπάμαι, κρατιέμαι • Κάποια ρήματα τα συναντούμε μόνο στην παθητική φωνή : δέχομαι, σκέφτομαι • Είναι τα αποθετικά ρήματα

Γενικά : η **φωνή** προσδιορίζει τον **τρόπο κλίσης**, αλλά **όχι** και τη **σημασία** του ρήματος .

- Έτσι, για παράδειγμα, το **ρήμα λιώνω** μπορεί να το δούμε και με **παθητική σημασία**, ενώ είναι **ενεργητικής φωνής** :
- Το χιόνι **έλιωσε** στα βουνά από τη βροχή → **παθητική σημασία**
- Όμως : Η βροχή **έλιωσε** τα χιόνια → **ενεργητική σημασία**

Επίσης : η **ενεργητική φωνή** προσδίδει έμφαση **στην ενέργεια** του ρήματος, ενώ η **παθητική φωνή** επικεντρώνεται στο **αποτέλεσμα της ενέργειας** και χρησιμοποιείται περισσότερο στον επίσημο λόγο

ΟΙ ΣΥΖΥΓΙΕΣ

Η ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ

Α΄ΣΥΖΥΓΙΑ (-ομαι)	Β΄ΣΥΖΥΓΙΑ (-ιέμαι, -ούμαι))	ΑΠΟΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ
γραφ-όμουν (α) γραφ-όσουν (α) γραφ-όταν (ε) γραφ-όμασταν (-όμαστε) γραφ-όσασταν (-όσαστε) γράφ-ονταν (-όντουσαν)	τραγουδ-ιόμουν (α) τραγουδ-ιόσουν (α) τραγουδ-ιόταν (ε) τραγουδ-ιόμασταν (-ιόμαστε) τραγουδ-ιόσασταν (-ιόσαστε) τραγουδ-ιόνταν (ε) (-ιούνταν, -ιόντουσαν) διατηρ-ούμουν διατηρ-ούσουν διατηρ-ούνταν (ε) διατηρ-ούμασταν (-στε) διατηρ-ούσασταν (-στε) διατηρ-ούνταν (-ε)	φοβ-όμουν (-α) φοβ-όσουν (-α) φοβ-όταν (-ε) φοβ-όμασταν (-όμαστε) φοβ-όσασταν (-όσαστε) φοβ-ούνταν (- όνταν /ε) προηγ-ούμουν προηγ-ούσουν προηγ-ούνταν προηγ-ούμασταν (-στε) προηγ-ούσασταν (-στε) προηγ-ούνταν

Όμοια με τον Παρατατικό του **διατηρούμαι** και του **προηγούμαι** σχηματίζονται και κλίνονται επίσης τα ρήματα :
επικαλούμαι, μιμούμαι, συνεννοούμαι , στερούμαι, αποτελούμαι, εξαιρούμαι, αφαιρούμαι και άλλα όμοια

Η ΑΡΧΑΪΚΗ ΚΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ

Κάποια ρήματα σε -ώμαι ακολουθούν την αρχαϊκή κλίση στην Οριστική και Υποτακτική του Ενεστώτα :

Ενεστώτας – Οριστική

εγγυ-ώμαι ,εγγυ -άσαι, εγγυ-άται
εγγυ-ώμεθα (-όμαστε), εγγυ-άσθε (-άστε), εγγυ-ώνται

Παρατατικός : σχηματίζεται περιφραστικά → είχα εξάρτηση, έθετα εγγύηση

Όμοια ρήματα : διερωτώμαι, αποπειρώμαι, διασπώμαι, εξαρτώμαι (και εξαρτιέμαι), τιμώμαι, ηττώμαι, καταχρώμαι, περιπλανώμαι (και περιπλανιέμαι)

Βλ. και : Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας Σ. Χατζησαββίδη – Α. Χατζησαββίδου ,ΟΕΔΒ -2011, σελ. 78 – 94

ΜΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

- Η **προστακτική του Αορίστου** στα ρήματα της β' συζυγίας ενεργητικής φωνής

σηματίζεται με την κατάληξη :

Β' ενικό : -**ησε** → **αδιαφόρησε** (τίμησε, αγάπησε, προσπάθησε, προχώρησε ...)

Β' πληθυντικό : -**ήστε** → **αδιαφορήστε** (τιμήστε, αγαπήστε, προχωρήστε, προσπαθήστε)

- Η **προστακτική του Αορίστου** στην **παθητική φωνή** των ρημάτων β' συζυγίας (εκτός ορισμένων εξαιρέσεων)σηματίζεται με τις καταλήξεις :

Β' ενικό : -**ήσου** → **θυμήσου** , **κρατήσου**

Β' πληθυντικό : -**ηθείτε** → **θυμηθείτε** , **κρατηθείτε**

- Το ρήμα **παράγω** (και κάθε σύνθετο με β' συνθετικό το ρήμα άγω) σχηματίζει ως εξής τους χρόνους :

Παρατατικό : **παρήγα** , Αόριστο : **παρήγαγα**, Εξακολουθητ. Μέλλοντα : **θα παράγω**,

Συνοπτικό Μέλλοντα : **θα παραγάγω** , Παρακείμενο : **έχω παραγάγει**, Υπερσυντέλικο : **είχα παραγάγει**

- Το ρήμα **επικαλούμαι** σχηματίζει Αόριστο : **επικαλέστηκα**

- Το ρήμα **αποκαλούμαι** (ονομάζομαι) σχηματίζει Αόριστο **αποκλήθηκα**

Π.χ. Ο Γιώργος **επικαλέστηκε** τη μαρτυρία μου για το περιστατικό προκειμένου να τον πιστέψουν

Ο Μανώλης **αποκλήθηκε** βλάκας από τους φίλους του κι έτσι ξέσπασε ο καυγάς

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Συμπληρώστε ό,τι λείπει :

α. Ο συγκεκριμένος θεωρείτ.... από τους σημαντικότερους νεοέλληνες συγγραφείς

β. Πώς κρίνεται... αυτή την τακτική της αδιαφορίας ;

γ. Ακολουθ ... στε αυτό το δρόμο και θα φτάσετε στον προορισμό σας

δ. Αμφιβάλλω αν ασκείτ.... τα καθήκοντά σας σωστά

ε. Η Αφροδίτη διατηρείτ..... σε καλή φόρμα , παρά τα κιλά της

στ. Διατηρείτ.... τα θρανία σας καθαρά ή όχι ;

ζ. Γραφτ..... (γράφομαι, β' πληθ. , προστακτ. Αορίστου) στο γυμναστήριο και

απολαύστε την ευεξία που χαρίζ... η άσκηση

η. Μετρ..... (μετρώ, β' πληθ. , προστακτ. Αορίστου) σωστά το χώρο του δωματίου

ώστε να χωρέσουν τα έπιπλα

2. Μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στην αντίθετη φωνή (όπου υπάρχει) διαχωρίζοντας τα αποθετικά :

χρηιαστήκαμε → θα συμβιβαστείς →

καταστρέφεις → δαμάστηκε →

χειραγώγησαν → στερούσες →

είχατε διορθώσει → έχει παραγάγει →

3. . Να μεταφέρετε στον Παρατατικό και τον Αόριστο τα ρήματα των προτάσεων που ακολουθούν :

ΠΡΟΤΑΣΗ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
α. Ο Πέτρος προηγείται στη βαθμολογία		
β. Παραμελείτε τις εργασίες σας, όπως βλέπω		
γ. Οι οδηγίες του διευθυντή εκτελούνται από τους επιμελητές		
δ. Τα παιδιά αναρωτιούνται τι συμβαίνει		
ε. Ο Θέμης αποκαλείται κινητή βιβλιοθήκη του ποδοσφαίρου		
στ. Συχνά επικαλείται αρρώστια για δικαιολογία		
ζ. Όλα αυτά τα χρόνια της κρίσης πολλοί άνθρωποι στερούνται και τα στοιχειώδη για την επιβίωσή τους		
η. Τώρα διηγούμαι εγώ όσα τράβηξα στην Εφορία και μετά αφηγείσαι εσύ		
θ. Εξάγει πολλά από τα προϊόντα που παράγει στις αραβικές χώρες		

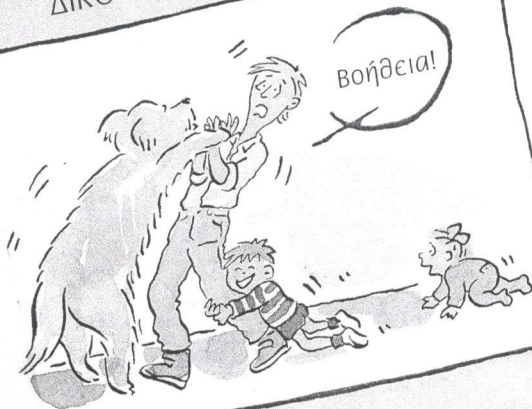
Τα πράγματα που μας ζητούν τα παιδιά καθώς μεγαλώνουν!

"Μοϊτένα"

ΕΝΑΣ ΚΥΛΟ

ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΔΩΜΑΤΙΟ

ΤΑ ΚΛΕΙΔΙΑ

moiteus

ΕΝΑ ΑΔΕΡΦΑΚΙ

ΜΙΑ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΑ

ΥΠΟΜΟΝΗ

Μη στενοχωριέστε που παράτησα τη
σχολή... Έχω καλά νέα, βρήκα την
πραγματική μου κλίση... Θα γίνω ντράμερ!

1. Να κλίνεις το ρήμα *αμφιβάλλω*:

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Συνοπτ. Μέλλοντας

Εξ. Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελ. Μέλλοντας

2. Να κάνεις χρονική αντικατάσταση τα παρακάτω ρήματα:

Ενεστώτας	<i>παράχεις</i>	<i>εισπραττῶν</i>	
Παρατατικός			
Αόριστος			<i>οδηγήθηκε</i>
Συνοπτ. Μέλλοντας			
Εξ. Μέλλοντας			
Παρακείμενος			<i>έχουμε εξαφρεθεί</i>
Υπερσυντέλικος			
Συντ. Μέλλοντας			

3. Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική και το αντίστροφο:

α) Μεγάλη δασική πυρκαγιά απειλεί κατοικίες στα προάστια του Σίδνεϊ.

.....

β) Η μεγάλη πλειονότητα της κοινής γνώμης συγκλονίστηκε από το γεγονός.

.....

γ) Οι μικροί εκδοτικοί οίκοι έχουν ευνοηθεί ιδιαίτερα από τη σύγχρονη τεχνολογία.

.....

δ) Η εποχή μας χρωματίζεται έντονα από το σύνδρομο της κοινωνικής απάθειας.

.....

ε) Μια ομάδα καθορίζει αυτό που μπορεί και αυτό που δεν μπορεί να γίνει.

.....

1. Να συμπληρώσεις τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο του ενεστώτα ή του παρατατικού των ρημάτων που δίνονται στην παρένθεση:

- Κάθε φορά που βρισκόταν σε δύσκολη θέση (επικαλούμαι, παρατ.) τους παλιούς του τίτλους.
- Ο στρατός προχωρούσε. (προηγούμαι, παρατ.) το ιππικό και ακολουθούσαν τα πεζοπόρα τμήματα.
- Θα αποτύχει, γιατί (αποτελούμαι, ενεστ.) από ανομοιογενή στοιχεία.
- Ένα από τα προσόντα σου είναι ότι (διηγούμαι, ενεστ.) ωραίες ιστορίες.
- Γέλασα πολύ την ώρα που ο Γιώργος (μιμούμαι, παρατ.) τον καθηγητή του.
- Ο δάσκαλος παρατήρησε τους μαθητές, γιατί διαρκώς (αφαιρούμαι, παρατ.) κατά τη διάρκεια της παράδοσης του μαθήματος.
- Έχουν την εντύπωση ότι (παραμελούμαι, ενεστ.) συνεχώς από τους γονείς τους.
- Προτιμούν πάντα τα υλικά που (χρησιμοποιούμαι, ενεστ.) στη χώρα τους.
- Σου (εγγυώμαι, ενεστ.) κανείς ότι θα πετύχει η επένδυση αυτή;
- Σου δίνουν την εντύπωση ότι (εξαρτώμαι, ενεστ.) από αυτόν;

2

1. Ποια σχέση συνδέει τους πρωταγωνιστές του σκίτσου;

.....

.....

2. Τι κάνει ο πατέρας;

.....

.....

.....

.....

.....

3. Έχει συμβεί σε εσάς κάτι παρόμοιο;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με λέξεις από το πλαίσιο:

αυτοπεποίθηση, αγωγή, θεσμός, αλληλεγγύη, ανωριμότητα, αλληλοσεβασμός, πειθαρχία, ευθύνη, άγνοια, αυτονομία, πληρότητα, συμμετοχή, κατανόηση, υποταγή, κρίση

α. Στο παρελθόν η της γυναίκας στον άνδρα θεωρούνταν δεδομένη.

β. Στο χάρτη του ΟΗΕ η αναγνωρίζεται ως πρωταρχικός σκοπός και δικαίωμα κάθε λαού.

γ. Η που δέχθηκε από το σπίτι του συντέλεσε στο να γίνει ένας σωστός και ολοκληρωμένος άνθρωπος.

δ. Οι καθηγητές συχνά δυσκολεύονται να επιβάλουν την στην τάξη.

ε. Μέσα από τη σχέση αυτή βρήκε τη συναισθηματική που επιζητούσε.

στ. Η και η των γονέων όσον αφορά την ανατροφή των παιδιών είναι μια από τις αιτίες που ο της οικογένειας περνάει

ζ. Μέσα στην οικογένεια το παιδί αποκτά ώστε να αντιμετωπίζει τις αντιξοότητες της ζωής.

η. Οι σχέσεις γονιών παιδιών πρέπει να βασίζονται στον και την αμοιβαία

θ. Οι δουλειές του σπιτιού δεν αποτελούν πλέον αποκλειστική της γυναίκας. Αντίθετα η σ' αυτές όλων των μελών της οικογένειας αποτελεί ένδειξη

Σύνθεση

Όταν συνδυάζουμε μια λέξη με μια άλλη λέξη για να φτιάξουμε μια καινούρια λέξη, έχουμε **σύνθεση**.

άγριο	+	λουλούδι	=	αγριολούλουδο
ανεβαίνω	+	κατεβαίνω	=	ανεβοκατεβαίνω
A' συνθετικό		B' συνθετικό		Σύνθετη λέξη

Στη γλώσσα μας υπάρχουν πολλές σύνθετες λέξεις (σύνθετα).
Με βάση τη σημασία τους, τα σύνθετα χωρίζονται σε:

Παρατακτικά σύνθετα: Αυτά σημαίνουν ό,τι και τα συνθετικά τους ενωμένα με τον σύνδεσμο *και*:
ανεβοκατεβαίνω – ανεβαίνω και κατεβαίνω
μαχαιροπέρουνα – μαχαίρια και πιρούνια
κοντόχοντρος – κοντός και χοντρός

Κτητικά σύνθετα: Αυτά σημαίνουν ότι κάποιος έχει κάτι δικό του.
μεγαλόκαρδος – αυτός που έχει μεγάλη καρδιά
μαυρομάτα – αυτή που έχει μαύρα μάτια
γλυκόφωνος – αυτός που έχει γλυκιά φωνή

Προσδιοριστικά σύνθετα: Σε αυτά το πρώτο συνθετικό προσδιορίζει το δεύτερο:
αγριολούλουδο – άγριο λουλούδι
ηλιοβασίλεμα – βασίλεμα του ήλιου
ξαναθυμάμαι – θυμάμαι ξανά

Αντικειμενικά σύνθετα: Σ' αυτά το ένα συνθετικό είναι ρήμα και το άλλο είναι το αντικείμενο του ρήματος αυτού.
θηριοδαμαστής – αυτός που δαμάζει θηρία
ζαχαροπλάστης – αυτός που πλάθει ζαχαρωτά
γλωσσοδέτης – αυτό που δένει τη γλώσσα

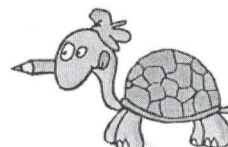
Πώς σχηματίζω σύνθετα;

Μπορώ να σχηματίσω σύνθετα λέξεων σχεδόν με τα περισσότερα μέρη του λόγου.
Το A' συνθετικό μπορεί να είναι:

ουσιαστικό (ποδόσφαιρο)
επίθετο (αγριογούρουνο)
αριθμητικό (πεντάμορφη)
ρήμα (ανεβοκατεβαίνω)
επίρρημα (πισωγυρίζω)

Το B' συνθετικό μπορεί να είναι:

ουσιαστικό (εξώφυλλο)
επίθετο (βαθυγάλανος)
ρήμα (νομοθετώ)
κλιτή μετοχή (κοσμογυρισμένος)

2η Εργασία

• Σε ποια κατηγορία ανήκουν τα παραπάνω σύνθετα;

κτητικά
παρατακτικά
αντικειμενικά
προδιοριστικά

Ε ν ό τ η τ α 2^η

A. Να δηλώσετε την έγκλιση και τη σημασία της:

1. Οι γονείς θυσιάζονται για τα παιδιά τους.
2. Να λύσετε όλες τις ασκήσεις.
3. Βοήθησέ με, Παναγία μου.
4. Μην κλαις όλη την ώρα.
5. Θα μου άρεσε ένα ταξίδι στο εξωτερικό.
6. Ας έρθει κι Βίκυ στην παρέα.
7. Διαλυθείτε ήσυχα.
8. Μην κάνετε φασαρία, επιτέλους!
9. Θα έκανα οτιδήποτε για σένα.
10. Ο Πέτρος εξηγεί το μάθημα στον Βασίλη.
11. Μακάρι να ήμουν πλούσιος.
12. Φύγει, δε φύγει, θα το κάνουμε.
13. Ίσως βρίσκεται στον κήπο.
14. Δεν επιτρέπονται τα κινητά στο σχολείο.
15. Δώσε μου το μολύβι σου.
16. Μη στενοχωριέσαι για τους βαθμούς, παιδάκι μου.
17. Μακάρι να αγοράσει μια κιθάρα ο Δημήτρης.
18. Κλείσε την πόρτα.
19. Ας μη βιαζόμαστε άλλο.
20. Να με έπαιρνες αμέσως τηλέφωνο!

B. Να δηλώσετε τον χρόνο, τη χρονική βαθμίδα και το ποιόν των ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις:

1. Είχε ήδη φύγει από το σπίτι.
2. Η Καλλιόπη αγαπούσε τη γιαγιά της.
3. Αποφασίσαμε για το περιοδικό.
4. Θα μένω μαζί τους κι εγώ;
5. Η αδερφή μου συγγυρίζει κάθε Σάββατο.
6. Θα λειτουργήσει βιβλιοθήκη στο σχολείο μας.
7. Δούλευαν ολημερίς κι ολονυχτίς.
8. Θα έχουμε φύγει ως την Παρασκευή.
9. Συναντηθήκαμε όλοι προχθές το βράδυ.
10. Θα μου πλύνεις το φόρεμα;

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^Η - ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

Αφού μελετήσετε τις σελ. 57 – 64 της Νεοελληνικής Γραμματικής του Μ. Τριανταφυλλίδη, να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα :

ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΝΟΙΑΣ	ΣΥΝΘΕΤΗ ΛΕΞΗ	ΕΙΔΟΣ ΣΥΝΘΕΤΟΥ
1. Πλοίο που χρησιμοποιείται για το σπάσιμο (θραύση) των πάγων	παγοθραυστικό	αντικειμενικό
2. Λόφος από χώμα		
3. Δύσκολος άνθρωπος		
4. Ντόπιος, γεννήθηκε στην ίδια χώρα αυτός και οι πρόγονοί του		
5. Άνθρωπος με διαφορετική θρησκεία		
6. Σπίτι με 2 ορόφους		
7. Αυτός που αποφεύγει τη στράτευση		
8. Κόβει κι απ' τις 2 πλευρές		
9. Έχει ωραία (καλή) φωνή		
10. Μισεί τις γυναίκες		
11. Λάδι και λεμόνι		
12. Αυτός που λυγίζει (κάμπτεται) δύσκολα		
13. Μιλά πολλές γλώσσες		
14. Ασχολείται με την εξόρυξη μετάλλων		
15. Του αρέσει να παίζει χαρτιά		
16. Τραγουδώ σιγά		
17. Τόπος δύσκολα προσβάσιμος		
18. Έτοιμος να καταρρεύσει		
19. Αστείος και τραγικός μαζί		
20. Τεμπέλης, αποφεύγει τον κόπο (αρχαία ελληνική : πόνος=κόπος, φεύγω=αποφεύγω)		
21. Διαθέτει προσόντα		
22. Προκαλεί πόνο(αρχ.ελλην. : πόνος=οδύνη)		
23. Κυνηγά τις ψήφους (αρχ.ελληνική : θηρεύω=κυνηγώ)		
24. Νύχτα και μέρα (επίρρημα λόγιο)		

1. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τα ρήματα στον Αόριστο.
Προσέξτε την αύξηση!!!

- α. Εκφράζει με θάρρος τις απόψεις του. *Εξέφρασε με θάρρος τις απόψεις του.*
β. Προκύπτουν πολλά ζητήματα.
γ. Αναλαμβάνω την ευθύνη.
δ. Τον προσβάλλει αυτό που είπες!
ε. Μου διαφεύγει η απάντηση.
στ. Συγγράφει τη διατριβή του.

2. Να συμπληρώσετε τον πιο κάτω πίνακα:

ΣΥΝΘΕΤΗ ΛΕΞΗ	Α΄ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ	Β΄ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ	ΕΙΔΟΣ
παυσίπονο	παύω	πόνος	αντικειμενικό
βαριακούω			
μικροϊδιοκτήτης			
καλόκαρδος			
αγριολούλουδο			
κωμικοτραγικός			
νεκροθάφτης			
στενόμακρος			

3. Να δηλώσετε την χρονική βαθμίδα (παρόν, παρελθόν, μέλλον) και το ποιόν (συνοπτικό, μη συνοπτικό, συντελεσμένο) των παρακάτω ρημάτων:

- έχει ξεπεραστεί
θα γράψω
δημιουργούσαν
χτύπησε
θα έχω φτάσει
θα βλέπουμε
είχες φροντίσει
αντιλαμβάνεται

4. Να κατατάξετε τις παρακάτω σύνθετες λέξεις στην κατηγορία (παρατακτικά, προσδιοριστικά, κτητικά, αντικειμενικά) που ανήκουν:

θηριοδαστής, νοτιοανατολικά, κοκκινομάλλα, ανθοπώλης, αγουρόλαδο,
ανεβοκατεβαίνω, ασχημομούρης, αγριόχορτο

.....
.....

Περίληψη

Διαβάσω και γράφω: 3 και 4 (σχολικό βιβλίο, σελίδα 39)

Για την περίληψη θα σας βοηθήσουν οι παρακάτω οδηγίες

Διαβάζουμε προσεχτικά όλο το κείμενο, ώστε να έχουμε μια γενική ιδέα για το περιεχόμενό του, κάνοντας παράλληλα τις πρώτες

πρόχειρες επισημάνσεις και υπογραμμίσεις.

2. Επισημαίνουμε **το νοηματικό κέντρο** γύρω από το οποίο κινείται το περιεχόμενο του κειμένου.
3. Σε μια δεύτερη και πιο προσεχτική ανάγνωση επισημαίνουμε με υπογραμμίσεις **τις καίριες λέξεις και φράσεις (λέξεις – κλειδιά)** και κρατάμε σημειώσεις σχετικές με τα επιμέρους θέματα.
4. Με τη βοήθεια των υπογραμμίσεων και των σημειώσεων διακρίνουμε τα επιμέρους θέματα του κειμένου, τα οποία διατυπώνουμε ένα ένα σε ρηματικό λόγο (**σε προτάσεις ή σε μικρές περιόδους**)
5. **Συνθέτουμε σε ενιαίο πυκνό και προσεγμένο κείμενο** τις παραπάνω προτάσεις και περιόδους με τη σειρά τους συνδέοντάς τες μεταξύ τους με τις κατάλληλες λέξεις και φράσεις· έτσι, έχουμε ολοκληρωμένο το κείμενο της περίληψης.

• Για τη σύνθεση μιας περίληψης δεν πρέπει να ξεχνάμε πως:

1. Ακολουθούμε μια αφαιρετική διαδικασία. Ωστόσο πρέπει να αποφεύγουμε την υπερβολική αφαίρεση και γενίκευση.
2. Η περίληψη έχει την προσωπική μας σφραγίδα, το δικό μας ύφος (όχι εκείνο του αρχικού κειμένου).
3. Ως προς το περιεχόμενο δε διατυπώνουμε σχόλια, ούτε αρνητικά ούτε θετικά, πάνω στα διάφορα σημεία του αρχικού κειμένου. Δε διατυπώνουμε γενικά προσωπικές μας απόψεις. Γενικά δεν πρέπει να παρεκκλίνει η περίληψή μας από το περιεχόμενο του αρχικού κειμένου, δεν το αλλοιώνουμε και δεν το παραποιούμε.
4. Αν χρειαστεί να χρησιμοποιήσουμε αυτολεξεί ολόκληρες φράσεις του κειμένου, τις κλείνουμε σε εισαγωγικά.
5. Το κείμενο της περίληψης είναι πυκνό και πολύ προσεγμένο από άποψη δομής και έκφρασης: χωρίς κενά, επαναλήψεις, πλεονασμούς και με συνοχή νοημάτων.

Και τώρα ας περάσουμε από τη θεωρία στην πράξη...

 Θα προσπαθήσουμε να γράψουμε την περίληψη του κειμένου που δίνεται ακολουθώντας βήμα βήμα τις οδηγίες:

ΚΕΙΜΕΝΟ: «Τα παιδιά διψούν για αλληλεπίδραση»

Θα ήταν αφελές να πούμε ότι τα παιδιά μαγεύονται από την ευκολία μιας δραστηριότητας, όπως η τηλεόραση ή ενός τρισδιάστατου παιχνιδιού οθόνης που εμπεριέχουν τη μοναχικότητα. Η αλήθεια είναι ότι διψούν για αλληλεπίδραση. Διψούν να χρησιμοποιήσουν όσο περισσότερες ικανότητες (φυσικές και πνευματικές) έχουν ανακαλύψει ότι έχουν και αδημονούν να ανακαλύψουν και άλλες. Ενθουσιάζονται με την ιδέα ότι ο σημαντικότερος άνθρωπος στη ζωή τους (ο γονιός) μπορεί να έχει αντίστοιχες ανάγκες με αυτά. Είναι απίστευτη η αίσθηση για το παιδί να αντιλαμβάνεται ότι ο πατέρας ή η μητέρα του πραγματικά χαίρεται (και δεν προσποιείται) παίρνοντας μέρος σε μια δραστηριότητα μαζί του. Τελικά, η αλληλεπίδραση αυτή, εκτός από δημιουργική για το παιδί και τη διαπαιδαγώγησή του, γίνεται θεμέλιος λίθος της σχέσης και πολλές φορές αγχολυτική για τον υπερδραστήριο γονέα.

Κύριος γνώμονας της συμπεριφοράς του παιδιού είναι σχεδόν πάντοτε η συμπεριφορά του γονέα. Από πολύ μικρή ηλικία το παιδί απευθύνεται ακόμα και στις εκφράσεις του προσώπου του γονέα για να αποφασίσει αν του αρέσει κάτι ή όχι. Όσο πιο συχνή η αλληλεπίδραση λοιπόν, τόσο καλύτερη και η αίσθηση που έχει το παιδί για την πραγματικότητα. Φανταστείτε ένα παιδί που στηρίζει την αντίληψή του για την πραγματικότητα στην εικονική πραγματικότητα ενός κινούμενου σχεδίου (κολλημένο μπροστά σε μια οθόνη) και ένα παιδί που κινείται μέσα στην πραγματικότητα (της πόλης του, της γειτονιάς του, της μουσικής, της τέχνης, της Ιστορίας) και μπορεί να ελέγχει την αντίληψή του γι' αυτήν μέσα από τις εκάστοτε αντιδράσεις του γονιού. Το δεύτερο αισθάνεται σιγουριά και σταθερότητα μέσα από τον γονιό για την πραγματικότητά του, ενώ το πρώτο αναρωτιέται γιατί εδώ που ζει όλα είναι τόσο δύσκολα και απαιτούν τόση προσπάθεια.

Το παραπάνω δεν αποτελεί και το μοναδικό πλεονέκτημα. Σκεφτείτε πώς δημιουργείται, πώς αναπτύσσεται και πώς εδραιώνεται μια οποιαδήποτε σχέση στη ζωή ενός ανθρώπου. Πρέπει να ανακαλύψουμε τα κοινά ενδιαφέροντα. Πρέπει να δούμε τον τρόπο που τα δύο μέλη της σχέσης διαχειρίζονται καταστάσεις. Και βέβαια έχουμε ανάγκη να παρατηρήσουμε αν μπορούμε να συνεργαστούμε. Για να τα καταφέρουμε όλα αυτά αρκεί να δραστηριοποιούμαστε μαζί. Πόσο μάλλον στη σχέση που έχει ένας γονιός με το παιδί του. Αρκεί να ανακαλύψουμε τα κοινά μας ενδιαφέροντα, να διαχειριστούμε μαζί καταστάσεις και να συνεργαστούμε. Να βγούμε έξω και να δείξουμε στο παιδί τι μας αρέσει, δίνοντάς του έτσι την ευκαιρία να μας δείξει και αυτό τι του αρέσει. Να καλλιεργήσουμε μαζί τις δεξιότητές μας, επιβραβεύοντας ο ένας τον άλλον. Όσο ο γονιός μένει άπραγος τόσο μένει και το παιδί. Όσο ο γονιός μένει άπραγος τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες στην εφηβεία να δημιουργηθεί ένα κοινωνικά δυσλειτουργικό και μόνιμα ανικανοποίητο παιδί.

(Ορ. Νέτας, Κοινωνικός Ψυχολόγος, *ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ*, Οκτ 2009)

[illegible]

ΦΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

1. Ο συγγραφέας καταγράφει τον προβληματισμό του σχετικά με....
2. Ο συγγραφέας αναφερόμενος στο ρόλο που διαδραματίζει (λ.χ. η τηλεόραση) αναγνωρίζει....
3. Το κείμενο αυτό θίγει το πολυσυζητημένο / πολύκροτο / επίμαχο / επίκαιρο θέμα....
4. Ο δημοσιογράφος με αφορμή διαπιστώνει.....
5. Ο συντάκτης του παρόντος κειμένου τονίζει
6. Στο κείμενο αυτό υποστηρίζεται ότι.....
7. Στο κειμενικό αυτό απόσπασμα εκφράζεται η άποψη ότι.....
8. Σύμφωνα με το κείμενο
9. Ο κειμενογράφος διαπιστώνοντας την κρίση που διέρχεται η σύγχρονη κοινωνία επιχειρεί.....
10. Η θέση του συγγραφέα είναι...
11. Στο δημοσίευμα αυτό ο συγγραφέας υπερασπίζεται την άποψη.....
12. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο συγγραφέας διαπιστώνει / προσεγγίζει / φωτίζει / διερευνά / διατείνεται / προβαίνει σε μια αξιολογική θεώρηση
13. Το πρόβλημα που απασχολεί το συγγραφέα....
14. Ο συγγραφέας διατυπώνει την άποψη ότι....
15. Σύμφωνα με το συντάκτη του κειμένου
16. Ο δοκιμιογράφος αναπτύσσει την προβληματική του σχετικά με.....

ΧΡΗΣΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

A/A	ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ	ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ	ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ
1	πραγματεύεται	Αναλύει	Συμπεραίνει
2	Εξετάζει	Διερευνά	Καταλήγει
3	Προσεγγίζει	Ανατέμνει	συνοψίζει
4	Θίγει	Διευκρινίζει	Προτείνει
5	Αναφέρεται	Εξηγεί	Ανακεφαλαιώνει
6	Παρουσιάζει	Προσθέτει	Διαπιστώνει
7	Εκθέτει	Αντικρούει	Αναγνωρίζει
8	Αναδεικνύει	Συμφωνεί	Επικροτεί
9	Προβάλλει	Διασαφηνίζει	Πιστοποιεί
10	Προβληματίζεται	Αιτιολογεί	Εισηγείται
11	Επισημαίνει	Διακρίνει	Αντιπροτείνει
12	Καταγράφει	Εντοπίζει	Καταφάσκει
13	Αποδέχεται	Μνημονεύει	Αποφαινεται
14	Υπογραμμίζει	Καθορίζει	Τελειώνει
15	Εισηγείται	Επιχειρηματολογεί	Εξαντλεί το θέμα
16	Υποστηρίζει	Αξιολογεί	Διερωτάται
17	Διατυπώνει τη γνώμη	Αποτιμά	Απολογείται
18	Δηλώνει	Τεκμηριώνει	Εύχεται
19	Παραθέτει	Συμπληρώνει	Κλείνοντας παρατηρεί
20	Ασχολείται	αντιπαραβάλλει	Ολοκληρώνει
21	αναπτύσσει	αντιτείνει	επιστεγάζει

ΝΕΟΕΛ.ΓΛΩΣΣΑ Β': ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – Π ε ρ ί λ η ψ η κειμένου

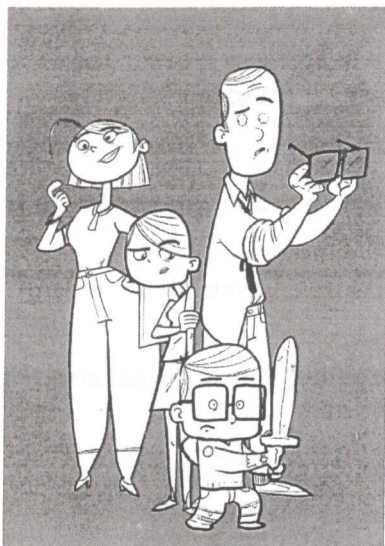
Κείμενο

Η οικογένεια είναι ένα μικρό κοινωνικό σύστημα, δυναμικό, που αλλάζει με πολλούς τρόπους μέσα στο χρόνο. Είναι τα μέλη που την αποτελούν, οι μεταξύ τους σχέσεις και οι συναισθηματικοί δεσμοί αγάπης και πίστης ανάμεσα τους που διαρκούν για χρόνια ή και δεκαετίες. Αυτό το σύστημα, όπως και κάθε οργανισμός, λειτουργεί με τους ρόλους που έχουν τα μέλη. Για παράδειγμα, παλαιότερα ο πατέρας ήταν ο «κουβαλητής», τώρα στα εργαζόμενα ζευγάρια, είναι και οι δύο «κουβαλητές». Παλαιότερα, η μητέρα έκανε τις δουλειές του σπιτιού, όμως τώρα που και η γυναίκα εργάζεται, αυτό το ρόλο τον παίρνει πολλές φορές και ο πατέρας (για κάποιες τουλάχιστον δουλειές) ή ακόμα και τη φροντίδα του παιδιού που παλαιότερα είχε αποκλειστικά η μητέρα. Δηλαδή οι ρόλοι αλλάζουν, όπως αλλάζουν και οι υποχρεώσεις των μελών, καθώς και τα δικαιώματα, ανάλογα με την ηλικία και την προσφορά του καθενός στην οικογενειακή στέγη.

Πολλές φορές η οικογένεια αλλάζει μορφή. Τα ζευγάρια χωρίζουν για διάφορους λόγους, αλλά όταν υπάρχουν παιδιά, οι δεσμοί συνεχίζουν να υπάρχουν, έστω κι αν οι άνθρωποι ζουν χωριστά. Οι ευθύνες, οι υποχρεώσεις, οι ρόλοι μπορεί να πέσουν στις πλάτες του ενός από τους δύο γονείς. Σε άλλες περιπτώσεις, όταν ο ένας από τους γονείς αναγκάζεται να απουσιάζει -επειδή εργάζεται ή είναι υποχρεωμένος για διάφορους λόγους να μένει μακριά από την οικογένεια- οι ρόλοι του πατέρα και της μητέρας εναλλάσσονται στο ίδιο πρόσωπο, με όλο το βάρος που αυτό μπορεί να σημαίνει. Άλλοτε, όταν οι γονείς δεν μπορούν να είναι κοντά στα παιδιά τους, τους γονεϊκούς ρόλους τους παίρνει ένας τρίτος (για παράδειγμα μια γιαγιά).

Ερωτήματα:

☺ Γράψτε την π ε ρ ί λ η ψ η του παραπάνω κειμένου (αφού γράψετε τους πλαγιότιτλους της κάθε παραγράφου, εντοπίσετε το νοηματικό κέντρο και αναγνωρίσετε τις λέξεις-κλειδιά) σε εβδομήντα περίπου λέξεις.

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Η ελληνική οικογένεια έχει υποστεί βασικούς μετασχηματισμούς όπως από πυρηνική οικογένεια σε εκτεταμένη, διαζευγμένη ή ανασυγκροτημένη οικογένεια, από πατριαρχική οικογένεια τείνει προς συντροφικότητα, από αυτάρκες οικονομικό σύστημα έχει γίνει καταναλωτικό οικογενειακό σύστημα και από οικογένεια γέννησης πολλών παιδιών έχει φτάσει στην υπογεννητικότητα. Η ελληνική οικογένεια δεν διαφέρει ουσιαστικά από την οικογένεια των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως επειδή όλες αυτές οι ραγδαίες εξελίξεις, δεν έχουν αφομοιωθεί εξίσου από όλα τα κοινωνικά στρώματα και όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα, γι' αυτό και συναντά κανείς στην ελληνική οικογένεια όλα σχεδόν τα οικογενειακά χαρακτηριστικά, τα παραδοσιακά και τα σύγχρονα.

Στην Ελλάδα από τους εκατό χιλιάδες γάμους που συνάπτονται κάθε χρόνο, οι δέκα χιλιάδες καταλήγουν στο διαζύγιο. Από τα διαζύγια αυτά μένουν χωρίς οικογένειες οκτώ χιλιάδες παιδιά. Σε αυτά πρέπει να προσθέσουμε και δύο χιλιάδες εξώγαμα που γεννιούνται κάθε χρόνο από ανύπαντρα ζευγάρια. Η κρίση που περνάει, όπως βλέπουμε, ο θεσμός της οικογένειας και ιδίως η ευκολία με την οποία οι γονείς σήμερα προχωρούν στη διάλυση του γάμου, στο διαζύγιο αλλά και στην επανασύσταση άλλης οικογένειας για δεύτερη και συχνά για τρίτη φορά, δημιουργεί, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου οι διαλυμένες οικογένειες έχουν ήδη αποκτήσει παιδιά, πλήθος μεγάλων και συχνά αζεπέραστων προβλημάτων.

Παλαιότερα οι γάμοι διαρκούσαν «εφ' όρου ζωής», ενώ τώρα η διάρκειά τους δεν ξεπερνά κατά μέσο όρο τα πέντε με έξι χρόνια. Η αντίληψη του άρρηκτα δεμένου ζευγαριού που συναντούσαμε πριν από τη δεκαετία του εξήντα, το οποίο προγραμματίζε τη ζωή του με βάση τη διάρκεια, αντικαταστάθηκε από την επιλογή του εφήμερου. Για την παραδοσιακή οικογένεια ο γάμος αντιπροσώπευε έναν ιερό και ακλόνητο θεσμό, ο οποίος εγγυόταν την ασφάλεια, την κοινωνική υπόληψη και τη γονιμότητα. Αλλά από τότε οι αξίες που στηρίζουν το ζευγάρι, η μορφή της οικογένειας και η κοινωνία έχουν υποστεί βαθιές αλλαγές. Από το 1972 μέχρι σήμερα έχουμε μια σταδιακή και μεγάλη αύξηση των διαζυγίων και ανάπτυξη των ελεύθερων σχέσεων. Η μεταβολή αυτή οφείλεται μεταξύ άλλων σε ένα επαναπροσδιορισμό του κοινωνικού ρόλου των δύο φύλων. Ο άντρας, από τη μία μεριά, ίσως δεν χρειάζεται μια γυναίκα για να «μένει» στο σπίτι και να το φροντίζει, και η γυναίκα από την άλλη δεν χρειάζεται να εξασφαλίσει τα απαραίτητα για τη συντήρησή της εισοδήματα. Παράλληλα η μείωση των γεννήσεων, η άρνηση δημιουργίας για οικογένεια, κλπ. είναι παραδείγματα αυτής της «κρίσης». Η είσοδος της γυναίκας τέλος στην αγορά εργασίας αλλά και σε όλα τα κοινωνικά δρώμενα της εποχής έχει τροποποιήσει και μορφοποιήσει την εικόνα της

γυναίκας και κατ' επέκταση τη δομή της οικογένειας. Αναφορικά με τους διάφορους τύπους οικογένειας που δημιουργούνται με την αλλαγή των κοινωνικών δεδομένων ή αποτελούν ήδη παραδοσιακά πρότυπα πάνω στα οποία «πατούν» οι νεότεροι άνθρωποι έχουμε τους εξής :

- την παραδοσιακή **πυρηνική οικογένεια** , που δημιουργείται με γάμο και περιλαμβάνει γονείς και παιδιά,
- την **εκτεταμένη οικογένεια** που αποτελείται όχι μόνο από τους γονείς και τα παιδιά αλλά και από άλλα συγγενικά πρόσωπα,
- τις **μονογονεϊκές οικογένειες** που προκύπτουν από διαζύγιο ή χηρεία ή πρόκειται για ανύπαντρες μητέρες,
- τις **ανασυγκροτημένες οικογένειες** που προκύπτουν μετά από διαζύγια ή περιπτώσεις χηρείας
- και τέλος τις «**χωλές**» **οικογένειες** όπου οι γονείς χωρίς να είναι διαζευγμένοι δεν μένουν μαζί για διάφορους λόγους.

«Χωλές» Οικογένειες:

Πρόκειται για συζυγικές οικογένειες που έχουν διασπαστεί σε δυο τμήματα, όχι γιατί οι σύζυγοι δεν επιθυμούν να ζουν μαζί αλλά γιατί μη οικογενειακοί λόγοι τους οδήγησαν σ' αυτό. Η κατάσταση αυτή οφείλεται κυρίως σε κοινωνικοοικονομικούς λόγους.

Το πρόβλημα της ανεργίας που μαστίζει τις σημερινές οικογένειες, τα έντονα οικονομικά προβλήματα και οι μεγάλες κοινωνικές απαιτήσεις οδηγούν στη διάσπαση του ζευγαριού προκειμένου να διασφαλίσουν μια ικανοποιητική ζωή. Τέτοια παραδείγματα «χωλών» οικογενειών έχουμε όταν υπάρχουν λόγοι όπου η εργασία των συζύγων , τους υποχρεώνει να είναι μακριά όπως ναυτικοί, μετανάστες, υπάλληλοι αποσπασμένοι σε άλλη περιοχή από εκείνη την οποία η οικογένεια κατοικεί μόνιμως, καλλιτέχνες, επαγγελματίες, αθλητές κ.λπ. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου οι λόγοι δεν είναι επαγγελματικοί αλλά συνέπεια κάποιων καταστάσεων όπως όταν ο ένας σύντροφος είναι ασθενής, φαντάρος ή βρίσκεται στη φυλακή.

Οι επιδράσεις σε αυτή την περίπτωση κυρίως για τα παιδιά μοιάζουν με αυτές τον μονογονεϊκών οικογενειών αλλά σε ένα πολύ πιο «ελαφρύ» κλίμα καθώς ο γονέας απουσιάζει για μεγάλα χρονικά διαστήματα αλλά όποτε είναι δυνατό επισκέπτεται την οικογένειά του. Και πάλι όμως η απουσία προτύπου για το παιδί που δεν έχει σε καθημερινή βάση και τους δύο γονείς είναι σημαντική και καθοριστική αλλά σε έναν πιο κατανοητό βαθμό καθώς το παιδί γνωρίζει τον γονέα που απουσιάζει και την κατάσταση που τον αναγκάζει να είναι μακριά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αναμφισβήτητα η οικογένεια βρίσκεται στο κέντρο του ευρύτερου συνόλου της ανθρωπότητας και πρέπει να αποτελεί μια ολοκληρωμένη μονάδα αυτοτελή για να ζήσει και να αναπτυχθεί το άτομο. Μια οικογένεια αν δεν λειτουργεί σωστά τότε το ίδιο το άτομο δέχεται αρνητικές επιπτώσεις και πρώτα απ' όλα τα παιδιά είναι αυτά που εισπράττουν όλες τις στρεβλώσεις. Έτσι ένα άτομο που ζει μέσα σε μια προβληματική οικογένεια υποφέρει και υποβαθμίζεται σε όλους τους τομείς, ενώ ταυτόχρονα προβληματικές οικογένειες συντελούν στη δημιουργία μιας προβληματικής κοινωνίας.

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ: ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες γυναίκες έχουν εισέλθει στην αγορά εργασίας ενώ παράλληλα γίνονται μητέρες και συντηρούν τις οικογένειές τους. Η εργασία της μητέρας επέφερε δραματικές αλλαγές στο οικογενειακό σύστημα, επαναπροσδιορίστηκαν όλοι οι καθιερωμένοι ρόλοι στην οικογένεια και παραδοσιακές αξίες ανατράπηκαν.

Τι άλλαξε στην οικογένεια από την εργασία της μητέρας:

- Πλέον εργάζονται και οι δύο γονείς. Η μητέρα λείπει πολλές ώρες απ' το σπίτι
- Τις ώρες που απουσιάζει η μητέρα στη δουλειά, τα παιδιά τα αναλαμβάνει κάποια νταντά, γιαγιά ή πηγαίνουν σε παιδικούς σταθμούς.
- Οι ευθύνες πλέον μοιράζονται, όλα τα μέλη της οικογένειας συμμετέχουν στις δουλιές του σπιτιού, ο σύζυγος αναλαμβάνει πολλές από τις οικιακές εργασίες που παραδοσιακά θεωρούνται γυναικεία υπόθεση.
- Η μητέρα συνεισφέρει οικονομικά στο σπίτι.
- Αποποιείται παραδοσιακές συνήθειες και ρόλους π. χ κέντημα, πλέξιμο, υφαντά,
- περίτεχνες συνταγές και ασχολείται μόνο με τα απολύτως απαραίτητα στο σπίτι.
- Η μητέρα πλέον έχει λόγο στη διαχείριση & στις αποφάσεις του οίκου, δεν αποφασίζει μόνο ο σύζυγος.
- Υπάρχει λίγος ελεύθερος χρόνος για να ασχοληθεί με τα παιδιά της.

Αρνητικές συνέπειες από την εργασία της μητέρας:

Τα παιδιά μένουν πολλές ώρες μόνα τους χωρίς τους γονείς. Ελλιπής διαπαιδαγώγηση των παιδιών που πολλές φορές δημιουργεί συναισθηματικά προβλήματα και αδιέξοδα. Τα παιδιά νιώθουν πολλές φορές έντον η παραμέληση και πικρία και ότι δεν βρίσκουν συμπαράσταση στα προβλήματα τους.

- Οι γονείς αδυνατούν να παρακολουθήσουν την εξέλιξη και τις συνήθειες των παιδιών τους, τις παρέες τους με αποτέλεσμα να μην μπορούν να παρέμβουν έγκαιρα σε περιπτώσεις παραβατικής συμπεριφοράς.

- Δεν υπάρχει η γυναικεία παρουσία στο σπίτι που καθορίζει με την αγάπη της και τη στοργή της το συναισθηματικό κλίμα του σπιτιού. Ψυχρό και άτονο το κλίμα στο σπίτι λόγω απουσίας της μητέρας.
- Συγκρούσεις κι εντάσεις λόγω πιεστικού τρόπου ζωής και απαιτητικών εργασιών. Η μητέρα βιώνει την ένταση της καθημερινότητας και το άγχος του βιοπορισμού και το μεταφέρει εντός σπιτιού. Εντάσεις και ανάμεσα στους συζύγους λόγω σύγχυσης των ρόλων.
- Έλλειψη ελεύθερου χρόνου, οι υποχρεώσεις πνίγουν τους γονείς, αδυναμία συναισθηματικής αποφόρτισης με συνέπεια οι γονείς να μην έχουν διάθεση να ασχοληθούν με τα παιδιά τους.
- Δεν συγκεντρώνεται η οικογένεια γύρω απ' το οικογενειακό τραπέζι, αποξένωση, μοναξιά, συναισθηματικά κενά.

Θετικές συνέπειες από την εργασία της μητέρας:

- Η μητέρα ενισχύει οικονομικά την οικογένεια, άνοδος του βιοτικού επιπέδου της οικογένειας κάλυψη των υλικών αναγκών αλλά και δυνατότητα για επιπλέον δραστηριότητες, ταξίδια, αγορές, χόμπι λόγω της αυξημένης αγοραστικής δύναμης της οικογένειας.
- Η μητέρα αισθάνεται δραστήρια και ισορροπημένη μέσα απ' την εργασία της κι έτσι έχει περισσότερα ψυχικά αποθέματα και γυρίζει στο σπίτι πιο χαρούμενη. Δεν αισθάνεται θύμα αλλά ότι παράλληλα με την οικογένειά της προσφέρει και στον εαυτό της.
- Τα παιδιά βλέπουν μια δραστήρια και δυναμική μητέρα που τη θεωρούν πρότυπο και δε νιώθουν ότι καταπιέζεται και γίνεται θύμα εξαιτίας τους.

Γιατί περνάει κρίση η σημερινή οικογένεια;

- Νέες ανάγκες μετέβαλλαν την μορφή της παλαιότερης οικογένειας (π.χ. εργαζόμενη μητέρα, ανατροφή παιδιών από ξένα προς την οικογένεια κάποτε άτομα, η συντροφιά κι ο έρωτας βρίσκονται παντού, έξω όμως από την οικογένεια...)
- Περιορισμένος ο ελεύθερος χρόνος για να ασχοληθεί ο ένας με τον άλλο, αφού το κυνήγι του χρήματος και η κάλυψη των καθημερινών υποχρεώσεων γίνεται αυτοσκοπός, με άμεσο αποτέλεσμα την αποξένωση και τη μεταβολή των σπιτιών απλά σε «κέντρα διερχομένων». Δουλειά και δουλειά παράλληλα, ιδιαίτερα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις.
- Λείπει, λοιπόν, ο διάλογος και η ουσιαστική επικοινωνία των μελών. Οι σχέσεις τους κάποτε μετατρέπονται σε καθαρά οικονομική συναλλαγή.
- Η ασυνέπεια και η ανευθυνότητα κάποτε των γονιών που λειτουργούν αντιφατικά θεωρώντας το παιδί άλλοτε μικρό κι άλλοτε μεγάλο.
- Η αντίληψη των νέων ότι η οικογένεια δρα περιοριστικά και αυταρχικά τους κάνει να την βιώνουν ως θεσμό καταπίεσης επιθυμώντας να απαγκιστρωθούν από αυτήν πολύ γρήγορα.

Υπάρχει άραγε λύση;

- Ορθή εκτίμηση των αλλαγών στην οικογένεια και σωστή διαχείρισή τους.
- Μεγαλύτερη υποχωρητικότητα και αλληλοσεβασμός ανεξάρτητα από φύλλο και ηλικία, ώστε μέσα σε πνεύμα ισότητας να υπάρχει ομαλή συνεργασία
- Υιοθέτηση του γόνιμου διαλόγου και διάθεση προσφοράς του ενός για τον άλλο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Β' (ΕΚΘΕΣΗ)

ΘΕΜΑ: «Περιγράψτε την καθημερινή ζωή της σύγχρονης εργαζόμενης μητέρας. Πότε ξυπνάει, ποιες δουλειές κάνει στο σπίτι, ποιες εκτός σπιτιού και ποιες αναθέτει σε σας. Επιπρόσθετα, αναφερθείτε στις επιπτώσεις που έχει η εργασία τόσο σε αυτή όσο και στην οικογένειά της».

Πρόλογος – Πολλές οι προκλήσεις και οι απαιτήσεις για τη σύγχρονη γυναίκα που είναι εργαζόμενη και μητέρα.

Κύριο μέρος

1η παράγραφος – Η καθημερινή ζωή της σύγχρονης εργαζόμενης μητέρας

- **Το πρωί:** ξυπνά πρώτη, ετοιμάζει το πρωινό και το κολατσιό των παιδιών, τα ξυπνά, τα βοηθά με τις τσάντες και τα ρούχα τους, ετοιμάζεται για τη δουλειά της.
- **Το μεσημέρι / το απόγευμα** (μετά τη δουλειά) :
Στο σπίτι: ετοιμάζει το φαγητό, στρώνει το τραπέζι, βοηθά τα παιδιά στα μαθήματά τους, πλένει τα πιάτα, σιδερώνει τα ρούχα, καθαρίζει το σπίτι.
Εκτός σπιτιού: πηγαίνει τα παιδιά στο φροντιστήριο και στις λοιπές δραστηριότητές τους, ψωνίζει για το σπίτι και την οικογένειά της.
- **Το βράδυ:** βλέπει τηλεόραση (αν έχει χρόνο), βάζει τα παιδιά για ύπνο.
- Επομένως, δεν έχει πολύ χρόνο για τον εαυτό της, ν'ασχοληθεί με μία αγαπημένη δραστηριότητα, να βγει έξω και να διασκεδάσει.

2η παράγραφος – Οι θετικές και οι αρνητικές επιπτώσεις της γυναικείας εργασίας τόσο στην ίδια όσο και στην οικογένειά της

Θετικά

- Η γυναίκα γίνεται **ανεξάρτητη, δυναμική** και δραστήρια. Τονώνεται η αυτοπεποίθησή της και ολοκληρώνεται ως προσωπικότητα.
- Ενισχύει **οικονομικά** την οικογένειά της.
- Όλα τα **μέλη** της οικογένειας μαθαίνουν να **προσφέρουν**. Τα παιδιά κάνουν δουλειές, όπως το στρώσιμο του κρεβατιού, την τακτοποίηση του δωματίου τους, τα ψώνια. Έτσι, **ωριμάζουν** γρηγορότερα.

Αρνητικά

- Πολλές φορές οι **σύζυγοι** είναι απρόθυμοι να κατανοήσουν και να βοηθήσουν την εργαζόμενη γυναίκα τους – **συγκρούσεις** και **προστριβές**.
- Όταν και οι δύο γονείς δουλεύουν και γυρίζουν στο σπίτι κουρασμένοι, δεν περνούν πολύ χρόνο με τα παιδιά τους – **μοναξιά** και **προβληματική συμπεριφορά παιδιών**.
- Συχνά η εργαζόμενη μητέρα μεταφέρει την **πίεση** και το **άγχος** της δουλειάς στο σπίτι. Απουσία **ηρεμίας** και **ασφάλειας**.

Επίλογος – Η παρουσία της γυναίκας στον χώρο εργασίας είναι απαραίτητη και γι' αυτό η οικογένειά της πρέπει να τη στηρίζει.

Έκθεση 2^η

ΘΕΜΑ: «Η οικογένεια είναι το αρχικό κύτταρο της κοινωνίας. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας η σημασία της και γιατί στην εποχή μας ο θεσμός της οικογένειας περνάει κρίση; »

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

Πρόλογος: Η οικογένεια αποτελεί το θεμέλιο λίθο και τη μικρογραφία της κοινωνίας. Δυστυχώς, στην εποχή μας περνά κρίση.

Κύριο μέρος

1^η παράγραφος - Ο ρόλος της οικογένειας

Καλύπτει τις βιολογικές ανάγκες των μελών της - τροφή, στέγη, ενδυμασία.

Βοηθά στην πνευματική τους ανάπτυξη και ωρίμανση. Στην οικογένεια το παιδί μαθαίνει να μιλά και αποκτά τις πρώτες του γνώσεις για τον κόσμο.

Κοινωνικοποιεί τα μέλη της, καθώς μαθαίνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, αλλά και να συνυπάρχουν αρμονικά με τους γύρω τους.

Προσφέρει αίσθημα γαλήνης και ασφάλειας. Αποτελεί το καταφύγιο όλων ειδικά στις δύσκολες στιγμές.

Διαμορφώνει το χαρακτήρα των παιδιών και τους μεταδίδει αρχές και αξίες, όπως η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη.

Στηρίζει οικονομικά τα μέλη της κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, καθώς και στη μετέπειτα ζωή τους.

2^η παράγραφος - Η κρίση της οικογένειας

Συχνά και οι δύο γονείς εργάζονται και απουσιάζουν για αρκετές ώρες από το σπίτι. Συνεπώς, δε μένει χρόνος, για να ασχοληθούν με τα παιδιά τους.

Κυριαρχεί ο εγωισμός και η ανωριμότητα ενώ απουσιάζει ο διάλογος από τη οικογένεια. Μοιραία δημιουργούνται εντάσεις και συγκρούσεις και ο καθένας κλείνεται στον εαυτό του.

Η ανωριμότητα και η απουσία διάθεσης για ανάληψη ευθυνών από την πλευρά των γονιών επιδεινώνουν τις σχέσεις των μελών της.

Η απουσία ελεύθερου χρόνου, η επιθυμία για καριέρα και το κυνήγι του χρήματος απομακρύνουν το άτομο από τη δημιουργία οικογένειας.

Επίλογος: Η οικογένεια αποτελεί το κύτταρο του ατόμου και της κοινωνίας. Υποχρέωση όλων μας να την στηρίξουμε ως θεσμό και να την προστατέψουμε.

ΤΑΞΗ: Β'
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 2

1. Στις προτάσεις που ακολουθούν να βρεθούν οι εγκλίσεις των ρημάτων και να δηλωθεί η σημασία τους:

- Οι γέροι έλεγαν πως δε θυμούνται άλλη τέτοια οργή
- Ας σπουδάσει πρώτα και ύστερα βλέπουμε
- Γίνε ελάφι και τρέχα
- Μη γελάς όταν σου μιλάω
- Δεν είμαι σίγουρος αν γράφτηκε στη σχολή
- Να ζήσετε χίλια χρόνια
- Θα μου άρεσε να πήγαινα κανένα ταξίδι στο εξωτερικό
- Μακάρι να ήμουν πλούσιος
- Κάνε ό,τι θέλεις

2. Στα παρακάτω παραδείγματα να γράψετε τι δηλώνει η υποτακτική, επιλέγοντας μια από τις σημασίες που υπάρχουν στο πλαίσιο:

παραχώρηση, ευχή, επιθυμητό, πιθανό, απορία, προσταγή, προτροπή, δυνατό, ενδεχόμενο

- Ας περάσει στο Πανεπιστήμιο, και δε με νοιάζει τίποτε
- Αν έρθει και ο Γιάννης στην εκδρομή, θα περάσουμε ωραία
- Ας γίνει καλά το παιδάκι μου, Θεέ μου!
- Μου πει δε μου πει, εγώ θα τον επισκεφτώ
- Μην ξαναπεράσεις από εδώ!
- Να πάω; Να μην πάω; Τι να κάνω;
- Ας τον περιμένουμε λίγο ακόμη
- Ας έρθει όποιος θέλει, δε με νοιάζει
- Ας πάρω μια ανάσα και συνεχίζω ύστερα
- Τότε να δεις τι θα γίνει!

3. Να γράψετε τη χρονική βαθμίδα και το ποιόν των ρημάτων που υπογραμμίζονται:

- Μην πετάτε τα σκουπίδια στο δρόμο
- Γράψε μία επιστολή
- Θα προσπαθήσει να με διαβάλει
- Θα μου απαντούσε, αν του είχα γράψει
- Φωνάζει, για να τον φοβηθούμε
- Μην ακούς τι σου λέει
- Φοβάται μήπως δεν ξαναγυρίσει
- Όταν έρθουν αυτοί, εγώ θα έχω φύγει
- Μας παρακάλεσε να του δείχνουμε εμπιστοσύνη στο μέλλον
- Όπως ήταν φυσικό, ο υπουργός πρόβαλλε το έργο του

Χρον. βαθ	ποιόν

4. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στους άλλους χρόνους της χρονικής βαθμίδας που βρίσκονται:
θα 'χουν φύγει, θα πάω, είχε σταματήσει, περπατούσε, θα λέμε, πρόσεξαν
5. Με καθένα από τα ρήματα **ακούω** και **συζητώ** να γράψετε φράσεις, βάζοντάς τα σε χρόνους που να έχουν:
- α) την ίδια χρονική βαθμίδα αλλά διαφορετικό ποιόν (παρελθόν /μη συνοπτικός, παρελθόν /συνοπτικός, μέλλον /μη συνοπτικός, μέλλον /συνοπτικός)
 - β) το ίδιο ποιόν αλλά διαφορετική χρονική βαθμίδα (παρελθόν / μη συνοπτικός, μέλλον / μη συνοπτικός, παρόν / συντελεσμένος, μέλλον / συντελεσμένος)
6. Να εντάξετε το καθένα από τα παρακάτω σύνθετα στην κατάλληλη στήλη ανάλογα με τη σημασία του: *σκληροτράχηλος, λαχανόκηπος, λαογράφος, αλατοπίπερο, κοντόχοντρος, πικροδάφνη, πανωφόρι, καλόκαρδος, χαρτοπαίχτης, τρεμοσβήνω, ρυζόγαλο, κάτασπρος, ξαναβλέπω, κακόμοιρος, δημοσιογράφος, κοντόθωρος, νεροχύτης, στενόμακρος, μερόνυχτο, σπιτονοικοκυρά, μικρόσωμος, νεκροθάφτης, μπαινοβγαίνω*

παρατακτικά	προσδιοριστικά	κτητικά	αντικειμενικά

7. Να τιτλοφορήσετε το παρακάτω κείμενο και να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για κάθε παράγραφο:

Αυτή η απίστευτη ιστορία με τις διοξίνες και τα μολυσμένα κοτόπουλα, όπου βαθμιαία περιελήφθησαν και τα αυγά, το γάλα, τα αλλαντικά, τα γουρουνόπουλα, οι σοκολάτες, οι κρέμες, το βούτυρο και η Κόκα Κόλα, μπορεί να αναστάτωσε τη ζωή των Ευρωπαίων -και όχι μόνο- που δεν ξέρουν τι να φάνε και κυρίως τι να ταΐσουν τα δύστυχα παιδιά τους, έχει όμως και την καλή πλευρά της.

Γιατί επιτέλους έθεσε επί τάπητος το μείζον πρόβλημα του βιασμού της φύσης για να αυξηθεί η παραγωγή τροφίμων αλλά και τα κέρδη εκείνων που παράγουν ζώα φυτοφάγα αναγκάζοντάς τα να γίνονται κανίβαλοι. Βιασμό υφίστανται και τα φυτά που, καθώς ντοπάρονται με κάθε είδους ορμόνες, μεταφέρουν μέσα στους ανθρώπινους οργανισμούς πρόσθετα στοιχεία, με απρόβλεπτες επιπτώσεις για την υγεία μας, τα οποία περνούν μάλιστα με τη γενετική αλυσίδα από γενιά σε γενιά. Το ότι ο καρκίνος είναι η ασθένεια που θανατώνει κάθε χρόνο το μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων στον πλανήτη ασφαλώς δεν είναι διόλου τυχαίο.